

RNB 2019 – Kommuneproposisjonen 2020

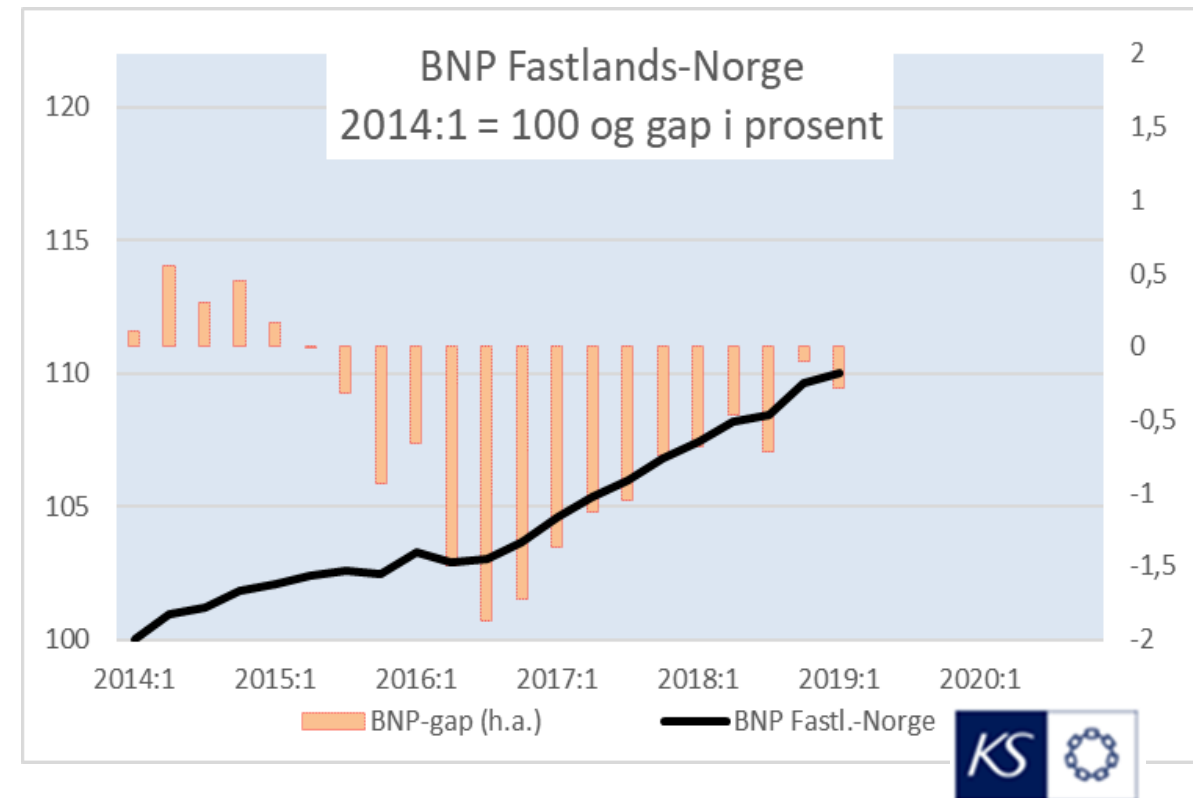
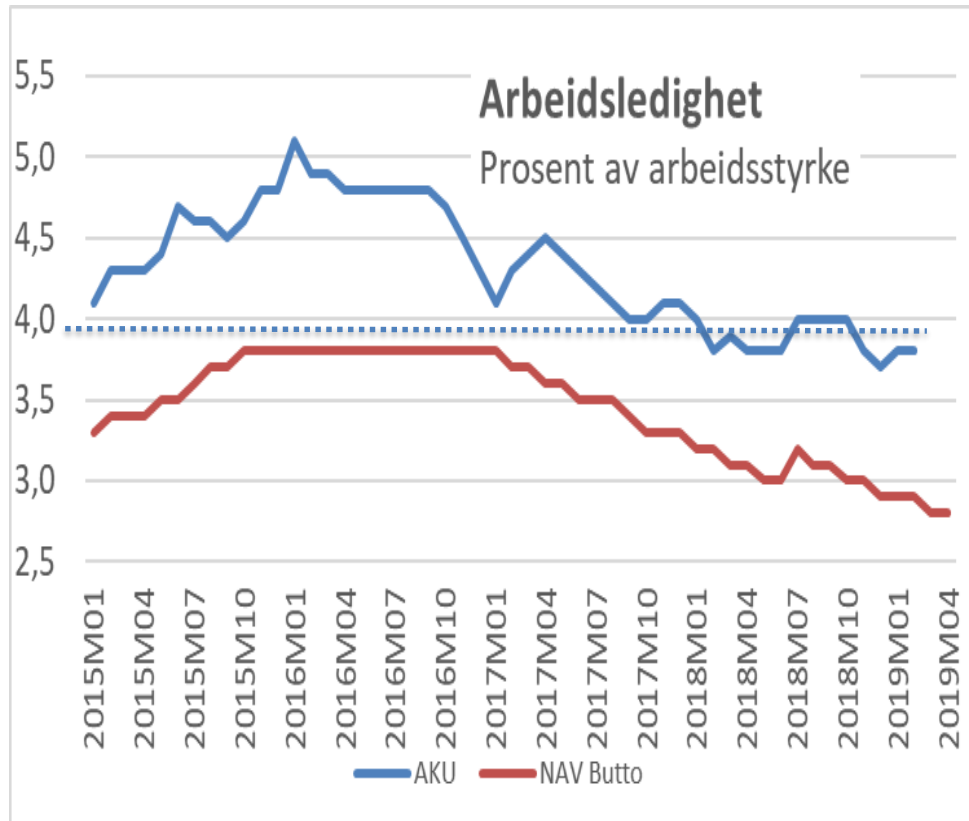
Kommentarer fra KS - 23. mai

Sigmund Engdal, spesialrådgiver

2 ½ år med konjunktur-oppgang → nær nøytral -situasjon

- Positive signaler fra arbeidsmarkedet
- Ledigheten nær gjennomsnittet siste 20-25 år

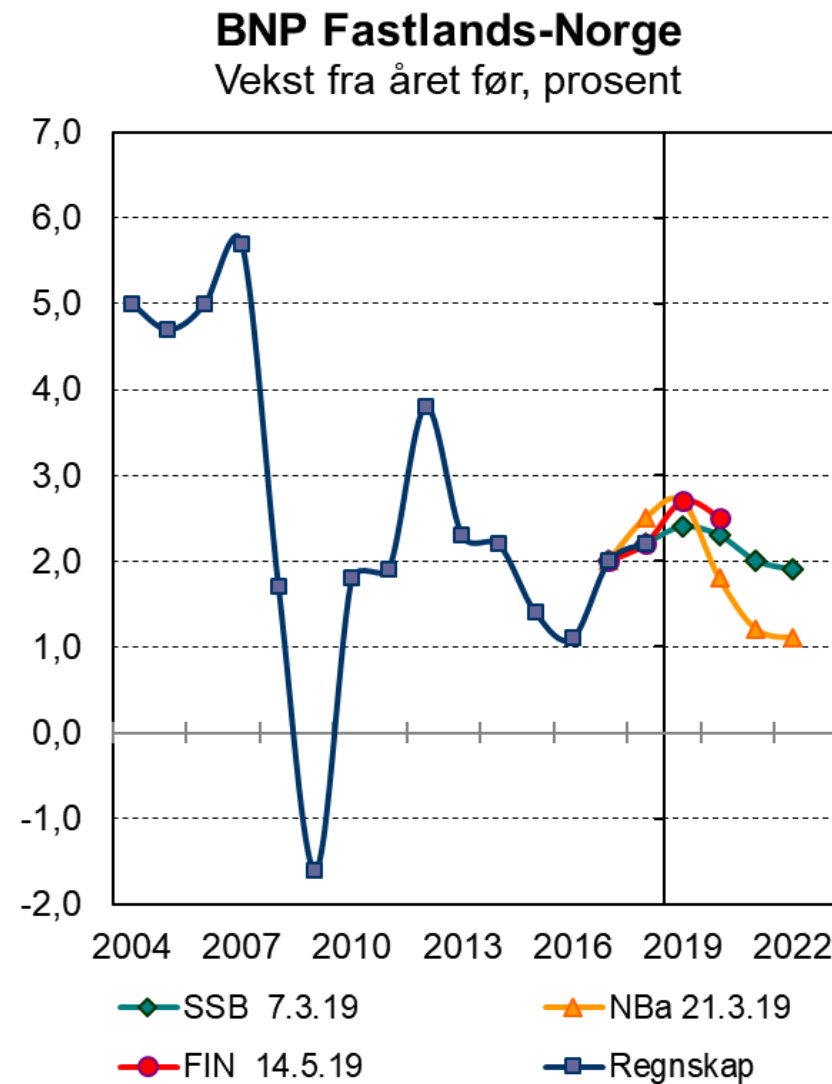
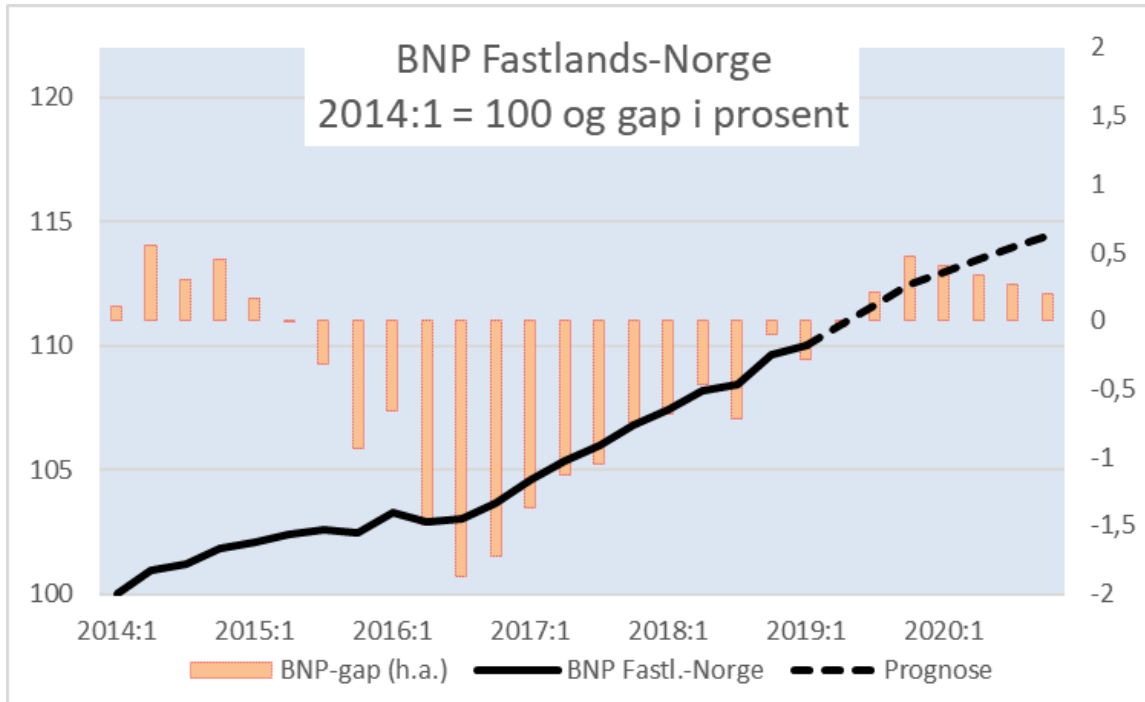
- BNP F-N +0,3 pst. i 1. kvartal
 - Underliggende: Fortsatt oppgang, fordi:
 - BNP F-N uten kraftforsyning: +0,5 pst. (0,5 pst. «minstekravet» for konjunkturoppgang)
- Normal kapasitetsutnyttelse (BNP-gapet nær lukket)

Hvor lenge fortsetter oppgangen?

- SSB: Mer eller mindre ut 2022
- Norges Bank ut 2020
- FIN i hvert fall ut 2020

- Gjennomsnittsprognosen 2,6 prosent virker for optimistisk, men realistisk med >2,0 (dvs. fortsatt oppgang i 2019)

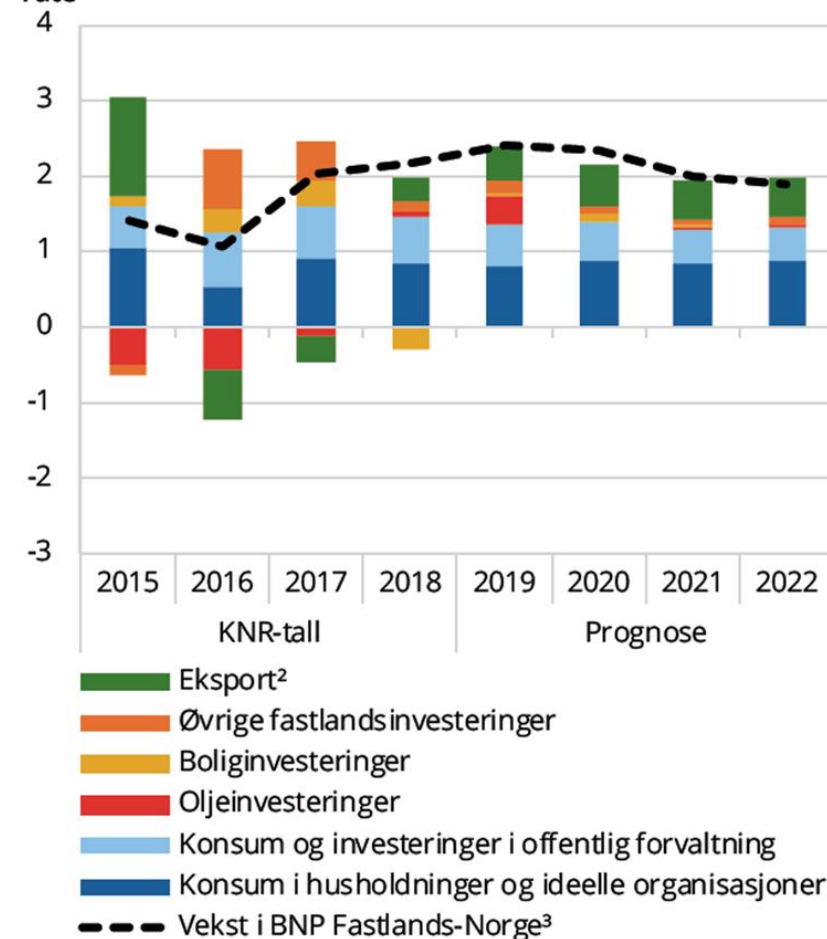
Kilde: Finansdepartementet, Norges Bank (virkedagskorrigeret), Statistisk sentralbyrå

Ikke opplagt med videre oppgang

Hva skal drive veksten i 2020?

- Neppe høy vekst i **utlandet**
- Neppe fortsatt oppgang i **oljeinvesteringene**
- Ikke finanspolitikken
- Fare for **sterkere krone**
- **Husholdningens etterspørsel**
 - Få positive tegn til nå – kan komme
 - Høyere reallønn
- **Fastlandsbedriftenes investeringer**
 - -2,6 prosent i 1. kvartal 2019....
 - Men den forventede oppgangen kan komme senere.....

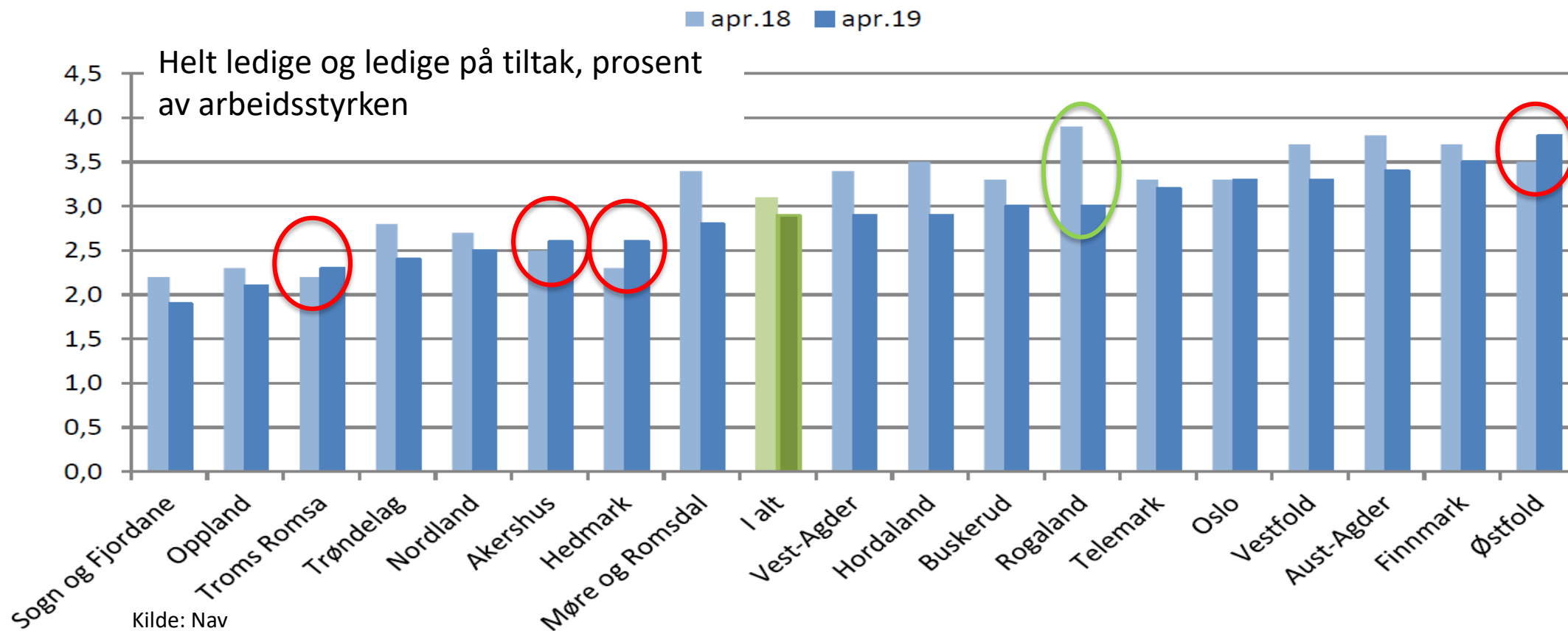
Figur 2.1. Vekst i BNP Fastlands-Norge og importkorrigerede bidrag fra etterspørselskomponenter.¹ Prosentpoeng, årlig rate

Kilde: SSB

Moderat konjunkturoppgang – ikke alle fylker følger hovedmønsteret

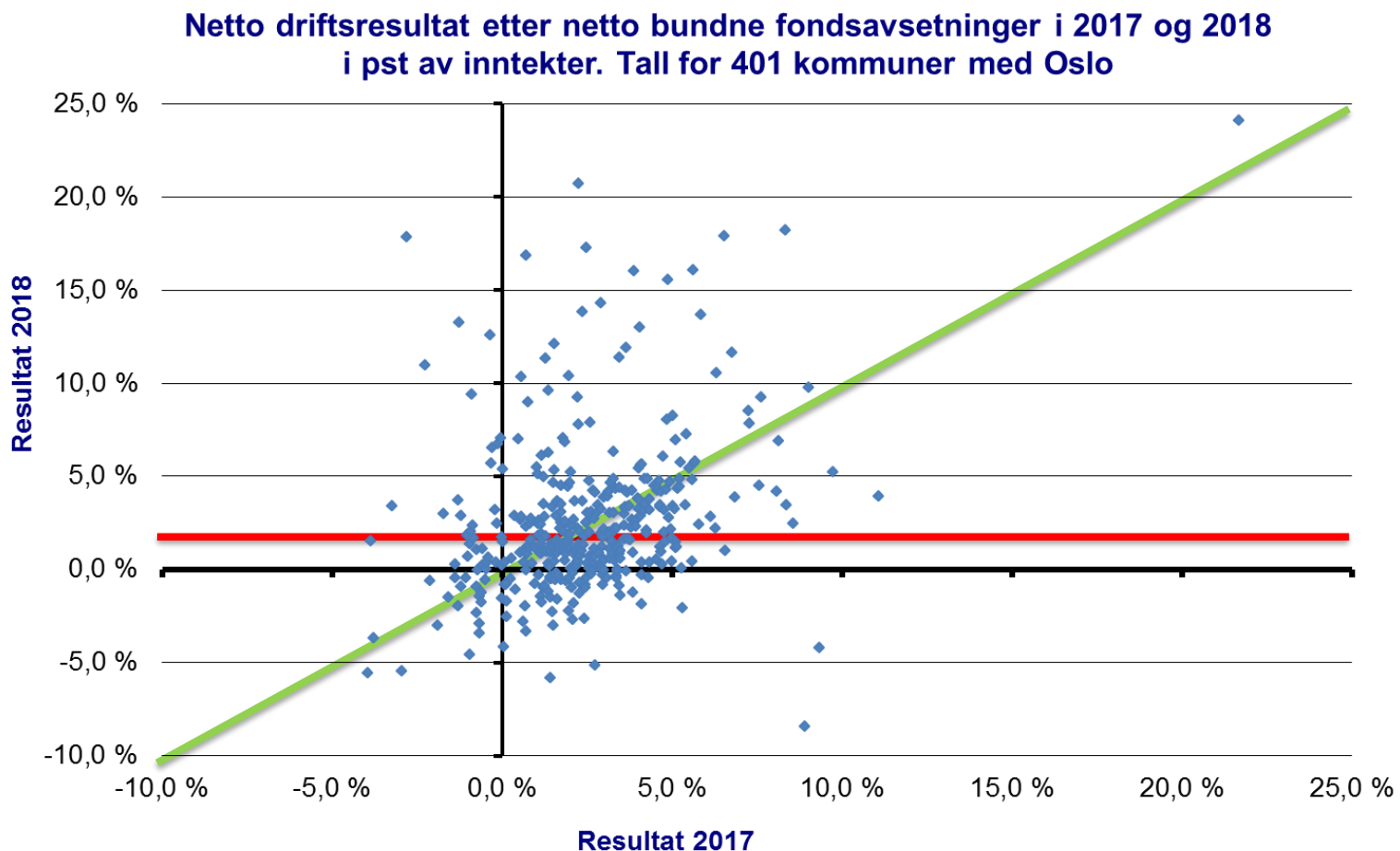
- Arbeidsledigheten i april ned 0,3 prosentpoeng på 12 måneder
- Ledigheten i «oljefylkene» normalisert
 - Økt ledighet i 4 fylker – uendret i Oslo

Kommuneøkonomien

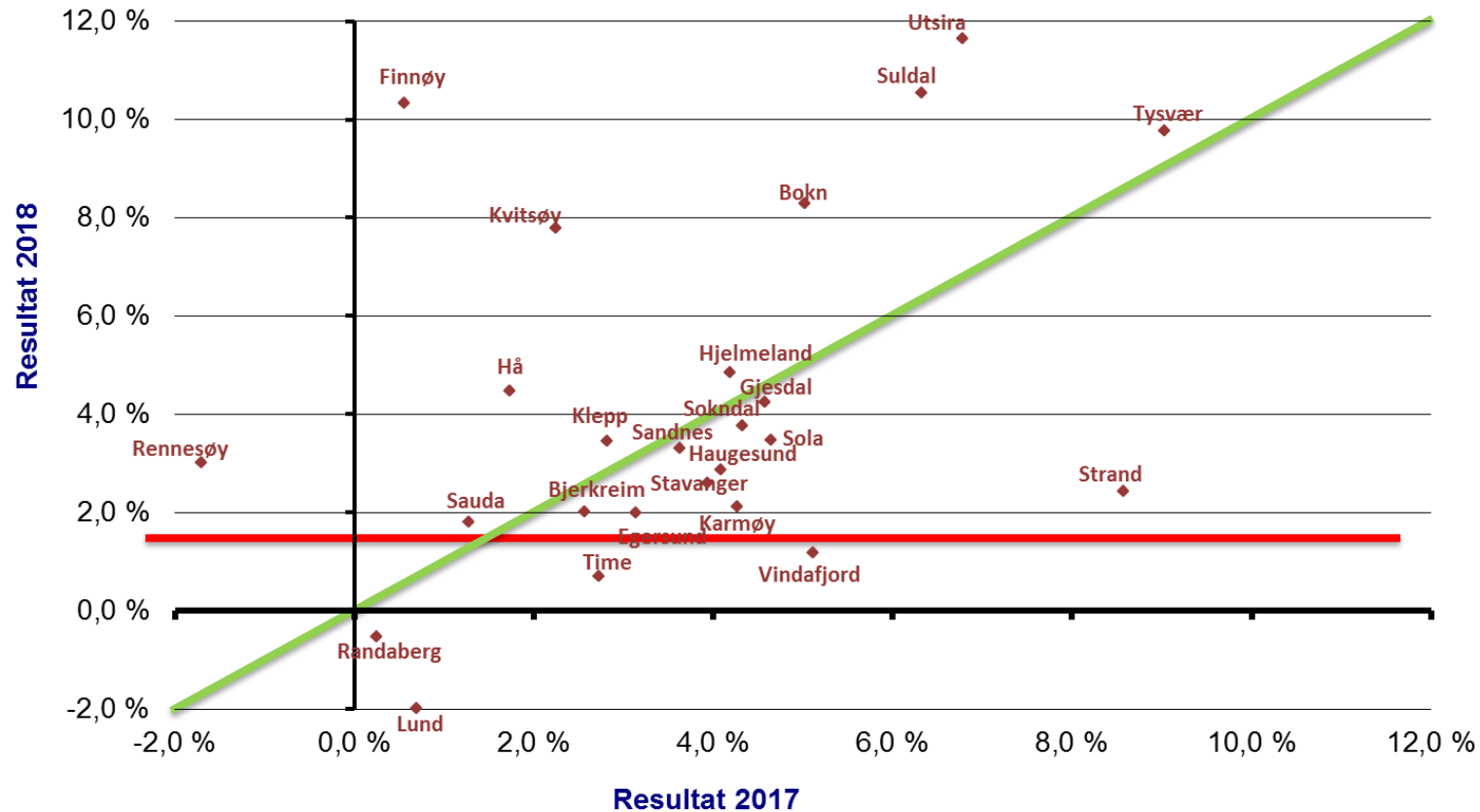
Svakere resultater i mange kommuner

- Merskattevekst og inntekter fra havbruksfondet trekker opp driftsresultatet i 2018.
- Netto driftsresultatet 2018 – fortsatt over TBU sitt anbefalte nivå på 1,75 pst
- Kommuner 2,3 pst av driftsinnt.
- De minste kommunene og Oslo har det beste resultatet i 2018
- 237 kommuner (59 pst) har svakere netto resultat i 2018 enn i 2017

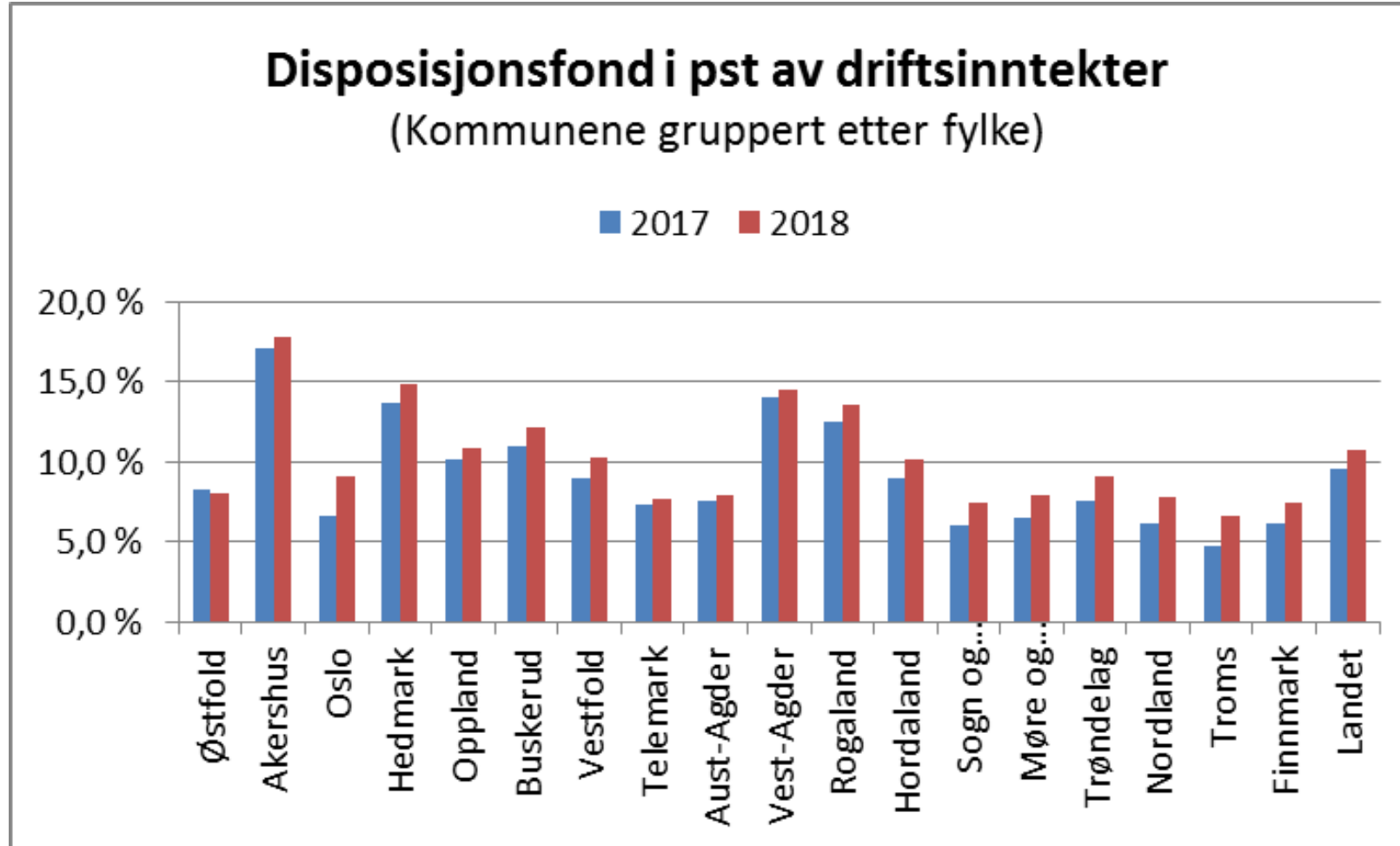
Rogaland har bedre resultater enn landet, men resultatutviklingen er om lag som for landet

Netto driftsresultat etter netto bundne fondsavsetninger i 2017 og 2018
i pst av inntekter.

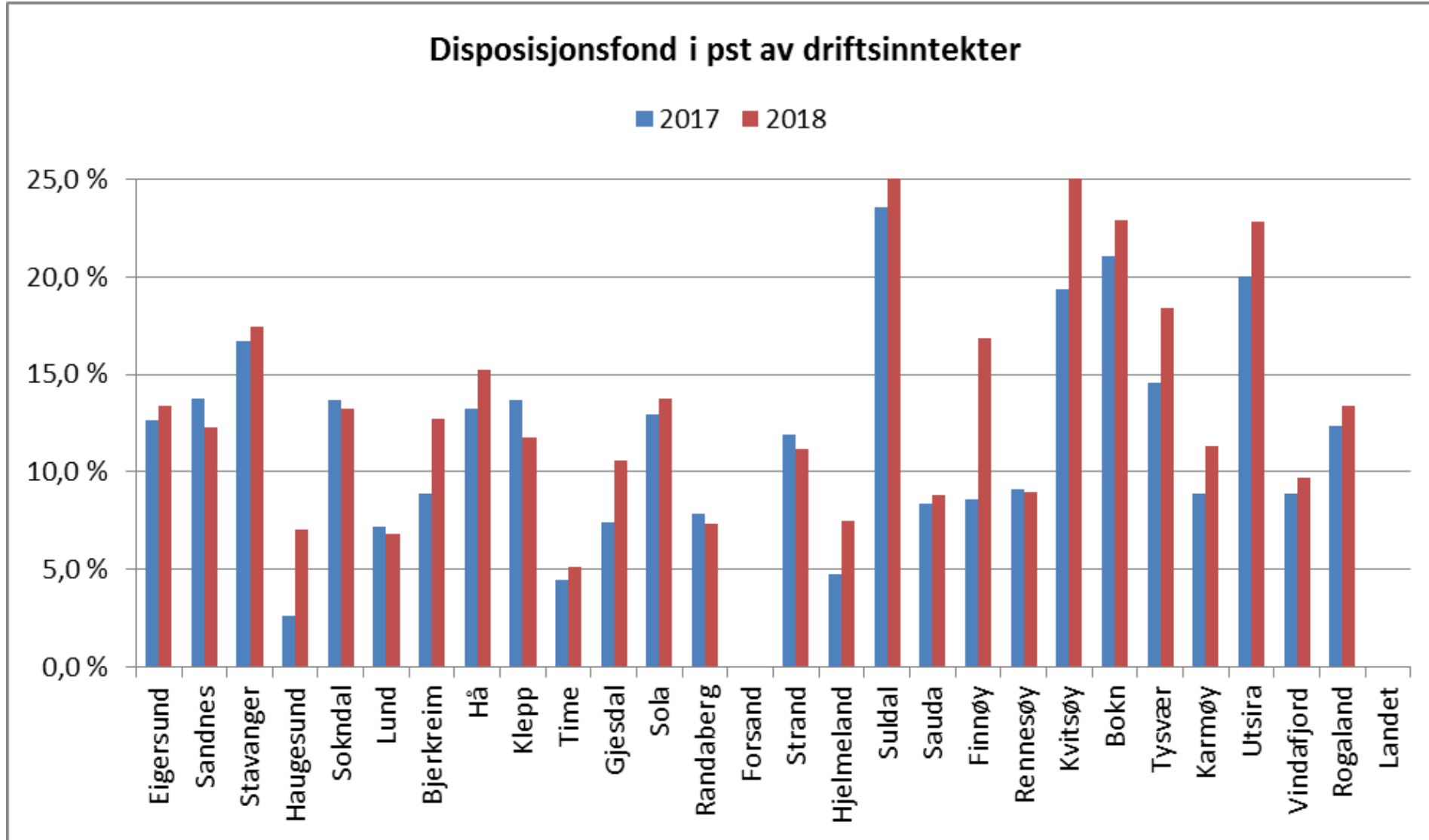

- 21 av 25 kommuner har et netto driftsresultat som er over landsgjennomsnittet.
- 14 kommuner (56 pst) har svakere netto resultat i 2018 enn i 2017

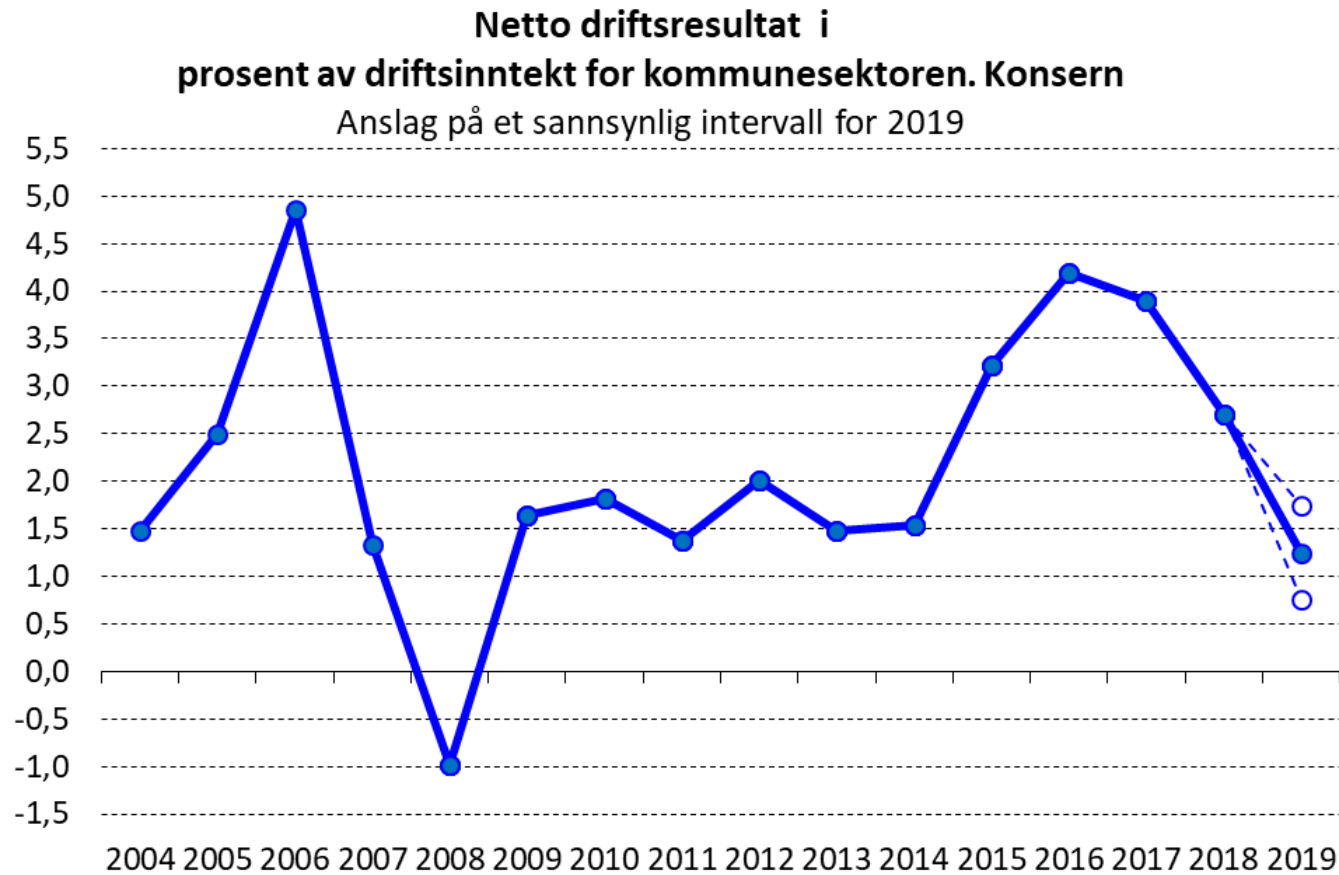
Kommunene styrket sin økonomiske «buffer» med om lag 7 mrd i 2017

Disposisjonsfondene i kommunene i Rogaland økte med 0,5 mrd. i 2018.

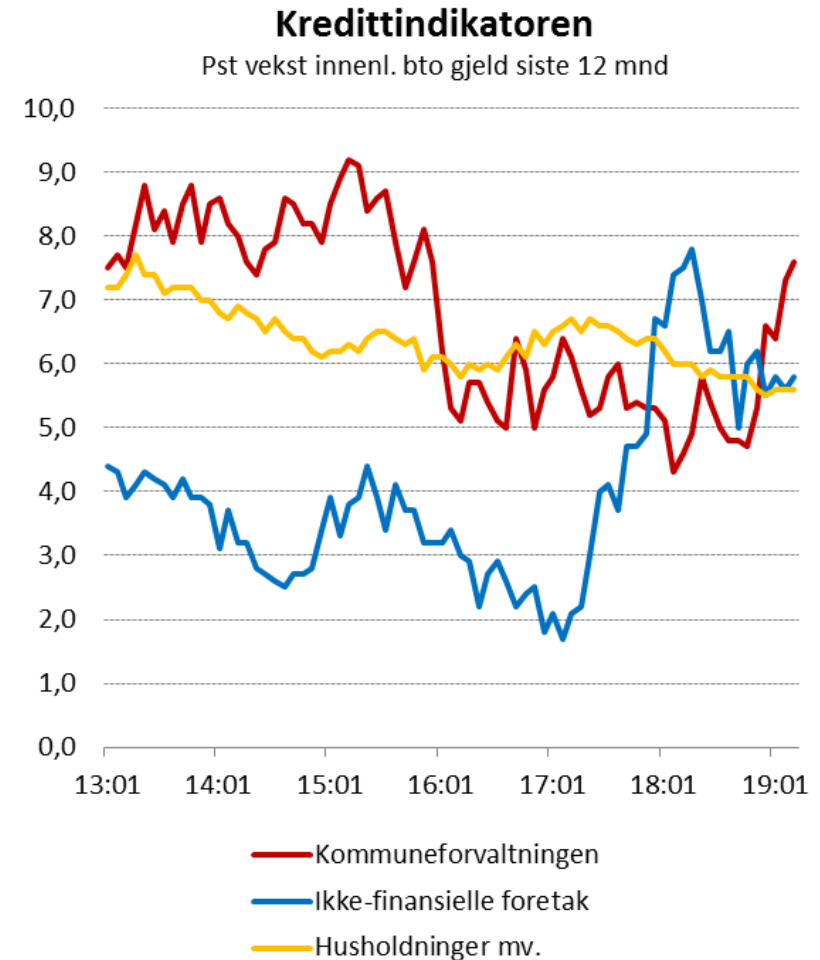
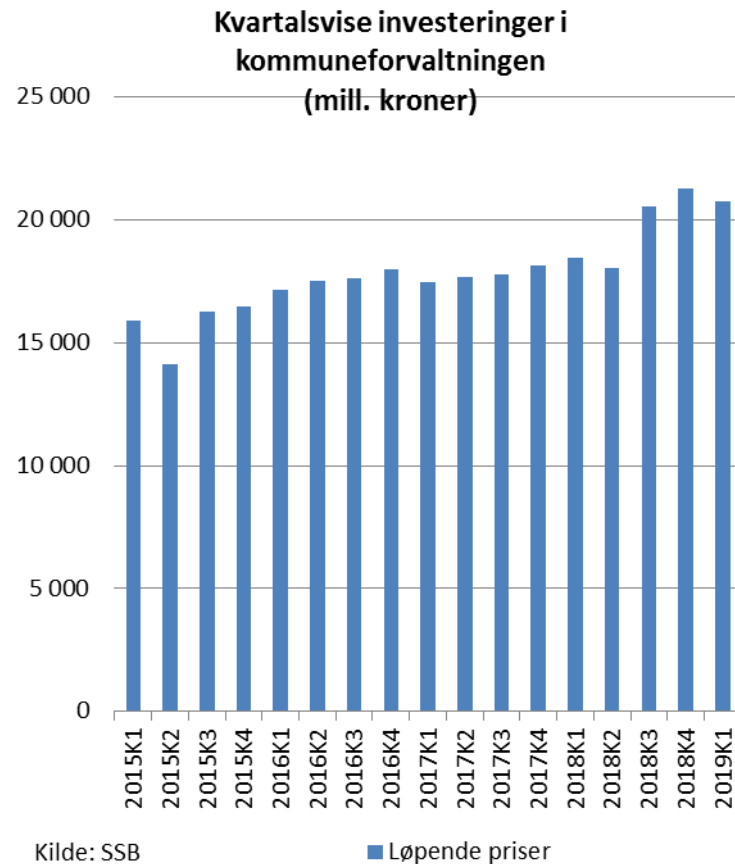
Gode resultater i 2018 - forventer lavere resultatet i 2019

Nedgang i frie inntekter i 2019 og bortfall av inntekter fra Havbruksfondet tilsier svakere resultater i 2019 enn i 2018

Kilde: Kostra, TBU og KS

Investeringsaktivitet i kommunesektoren kom opp på et nytt og høyere nivå i 3. kvartal 2019. Nå ser det ut til at gjeldsveksten følger etter.

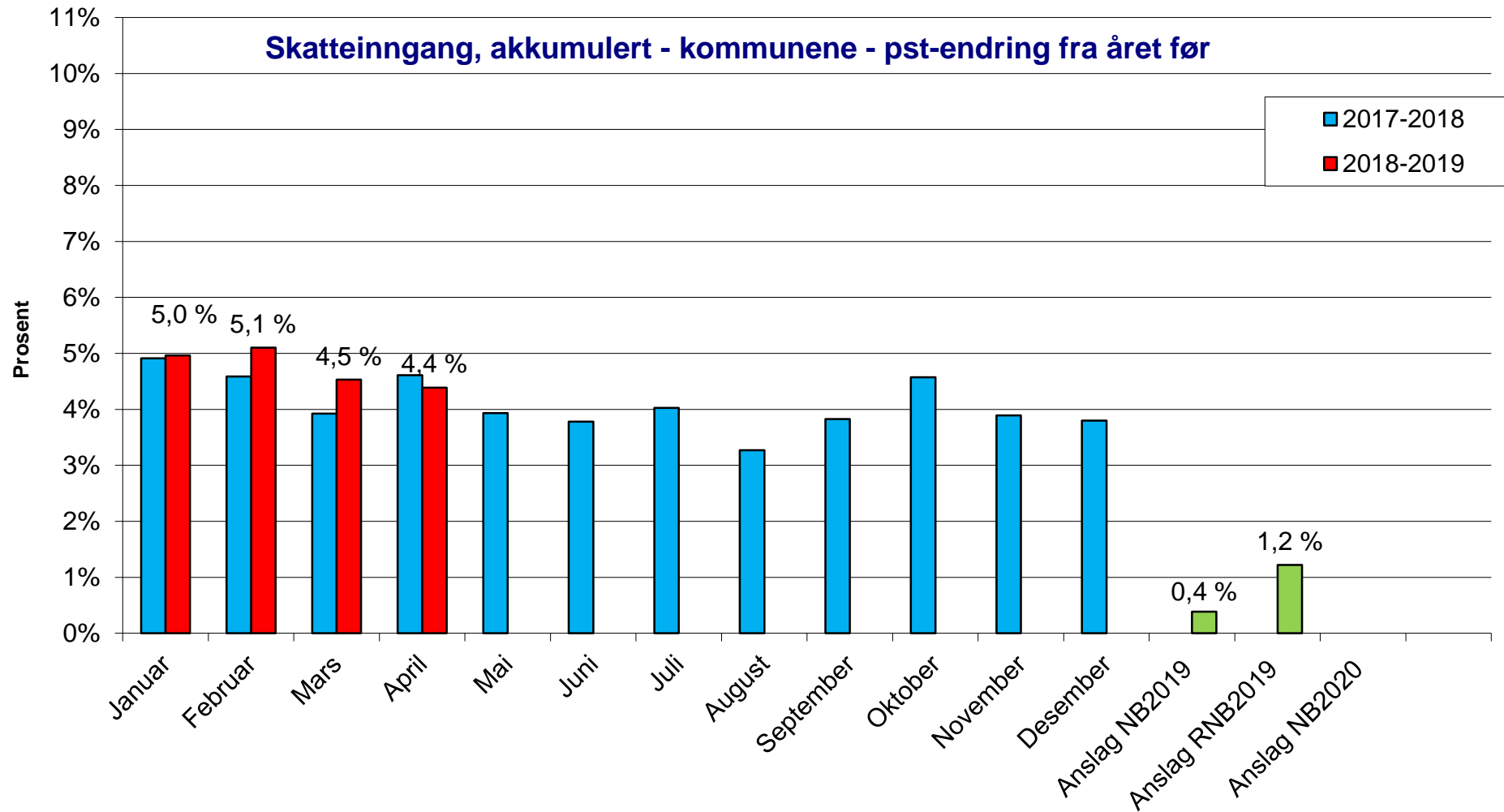

Endringer i kommuneopplegget for 2019

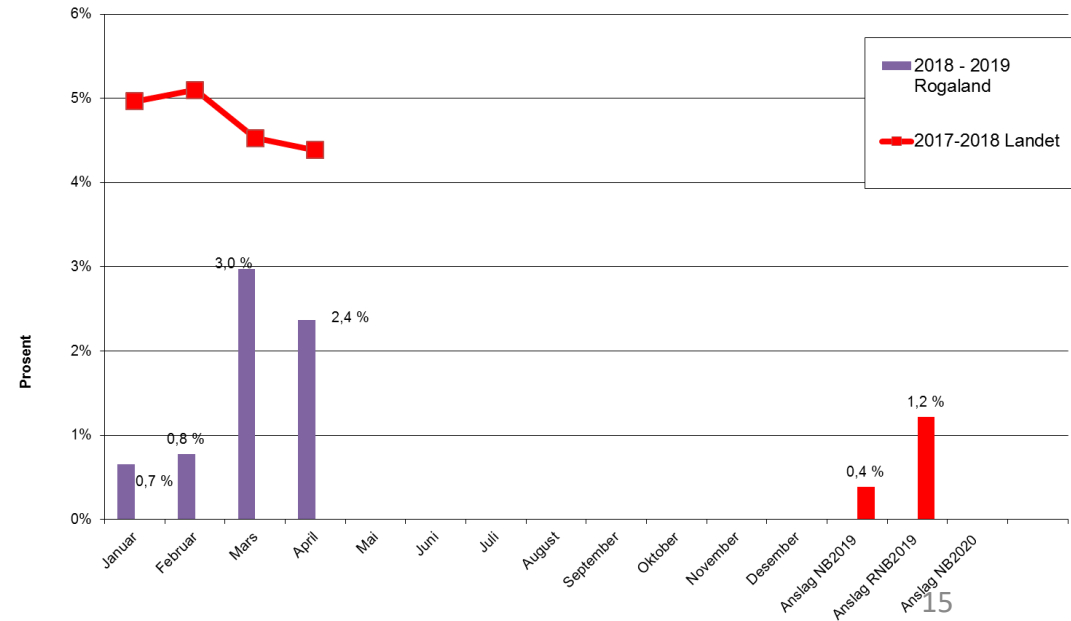
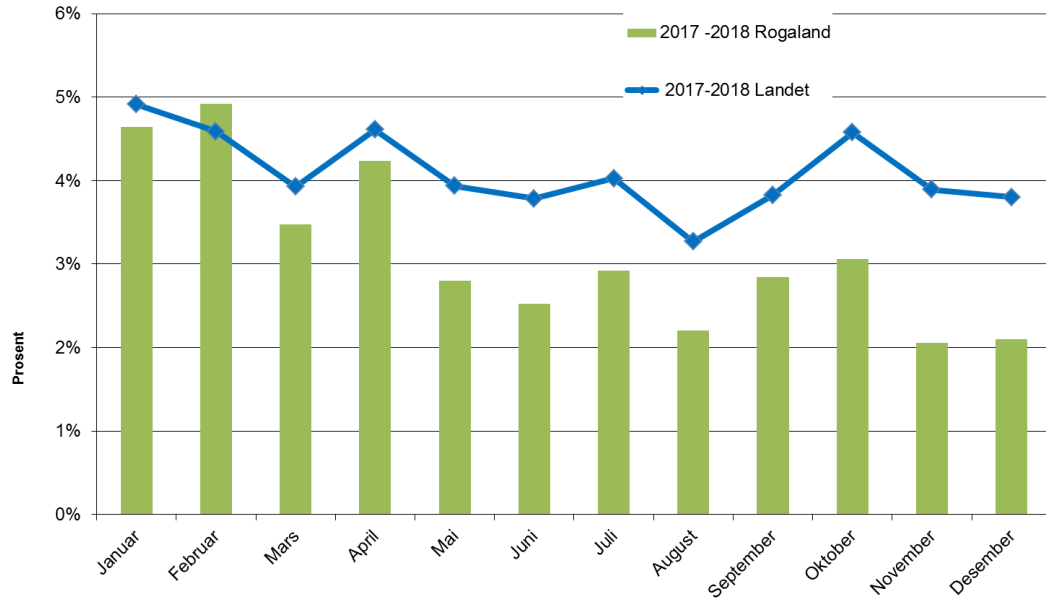
- Skatteanslaget er oppjustert med om lag 1 ½ mrd kroner
 - 160 mill. kr fylkeskommuner
 - 1,35 mrd kroner til kommunene

- Deflatoren oppjustert fra 2,8 pst til 3,0 pst
 - Kostnadsvekst på varer og tjenester
 - Reduserer isolert sett realverdien av de samlede inntektene med om lag 1,0 mrd. kroner

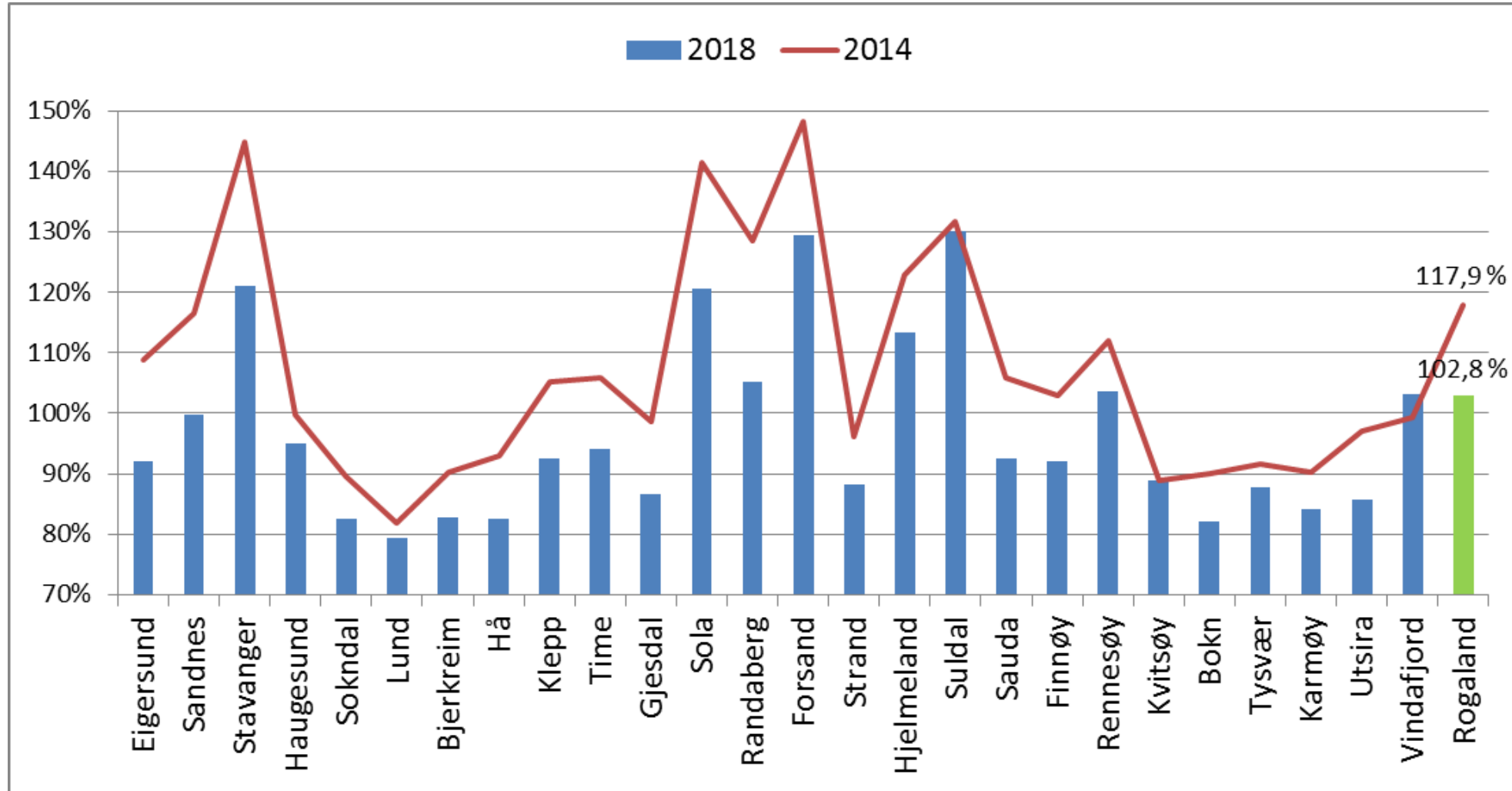
Høyere skattevekst for kommunene i 2019 – skatteanslaget justert opp i RNB

I kommunene i Rogaland var fortsatt skatteveksten i 2018 lavere enn for landet, og dette har fortsatt inn i 2019

Skatteinntektene per innbygger har falt fra 118 pst av landssnittet i 2014 til 103 pst i 2018

Kompensasjon som følge av endringene i AAP-regelverket

- Bevilgningen på 90 millioner kroner i kompensasjon til kommunene er en ensidig beslutning foretatt av regjeringen
- Arbeids- og velferdsdirektoratet har basert analysen på foreløpige Kostra-tall for 2018
- Full effekt av regelendringene i AAP vil først slå ut i 2021.

Varden

Aldri før har så mange fått sosialhjelp i Skien: – Det var en stygg økning siste år

Premissene for kompensasjonsordning verk og bruk – Innst. 4L (2017-18)

- VEDTAK:
 - «Stortinget ber regjeringen sørge for at det gis **tilnærmet full kompensasjon** til kommuner som får redusert eksisterende inntekter som følge av endringene oppad begrenset til 500 mill. kroner. Kompensasjonen gjelder ikke nyetablering etter 1. januar 2017 og bortfaller hvis virksomhetene nedlegges.»
- MERKNAD:
 - «Flertallet understreker at det er fastsatt en årlig kompensasjon oppad begrenset til 500 mill. kroner per år når ordningen er fullt innfasert, som **om lag vil kompensere tapene for kommunene** og fortsette også etter 2025»
 - Innst. 4L (2017-18)

Leder av finanskomitéen: Sunndal taper ikke en krone

Berøllger: Nikolai Astrup sier at Sunndal fullt ut vil bli kompensert for utfasingen av maskinskatten over de neste sju årene.
Foto: Heiko Junge / NTB scanpix

–» Vi skal fase inn kompensasjon til de kommunene som mister inntekter i frafallet av maskinskatten i takt med at denne skatten fases ut. Det settes av en halv milliard kroner som skal fases inn over sju år **slik at kommunene blir fullt ut kompensert.** Dette er en vinn-vinn-situasjon for kommunene som både **vil beholde inntektene som om skatten fortsatt var der**, og får en industri som slipper disse skatteutgiftene.»

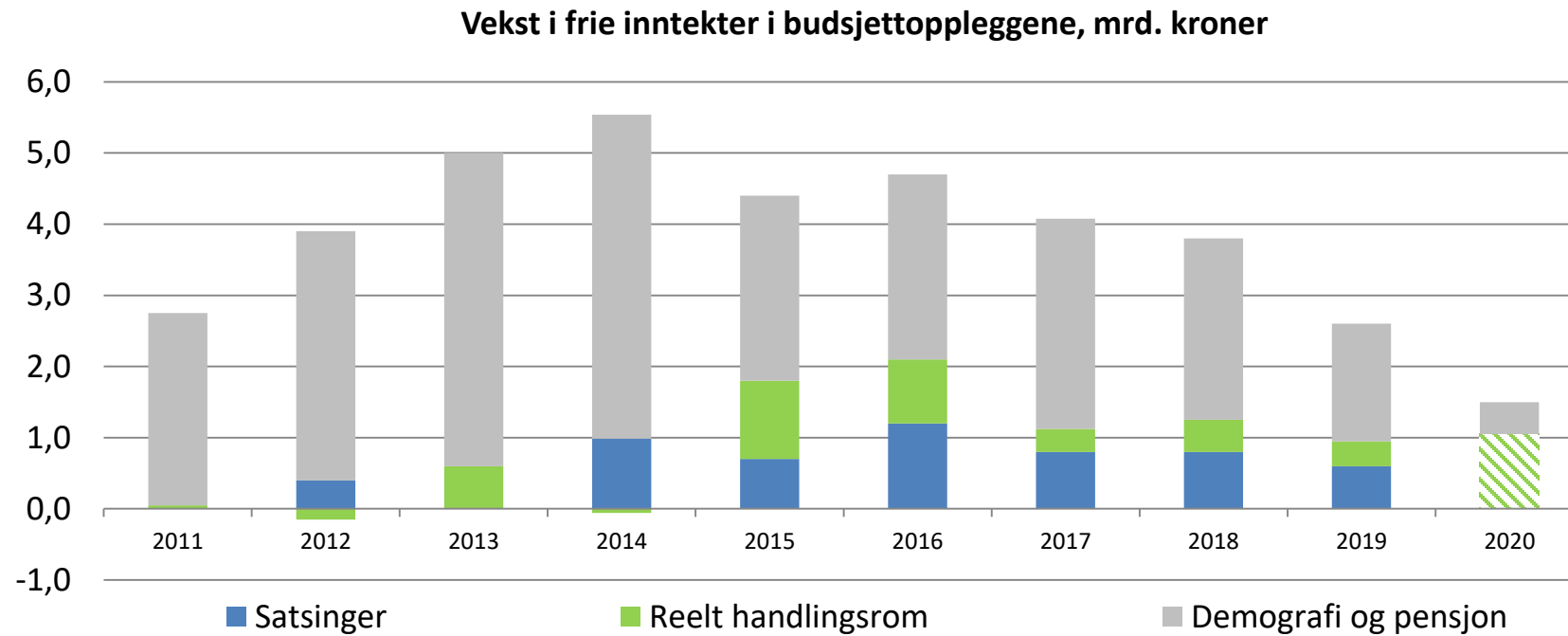
- Aura Avis 30.11.2017

Kommuneopplegget for 2020

Budsjettopplegget for 2020 – hva er handlingsrommet?

Kilde: Årlige statsbudsjett

Kommuneprop. 2020 – hva skal det være plass til innenfor veksten i de frie inntektene for kommunene?

	Mrd kr
Frie inntekter kommuner	1,0- 2,0
Demografi videreført tjenestenivå fra 2019	1,3
Pensjonskostnader utover lønnsvekst	-0,4
Sum utgifter	0,9
Mulig handlingsrom	0,1 – 1,1
Økt etterspørsel/behov - innenfor pleie og omsorg	?

Kommuneprop. 2020 – hva skal det være plass til innenfor veksten i de frie inntektene fylkeskommunene?

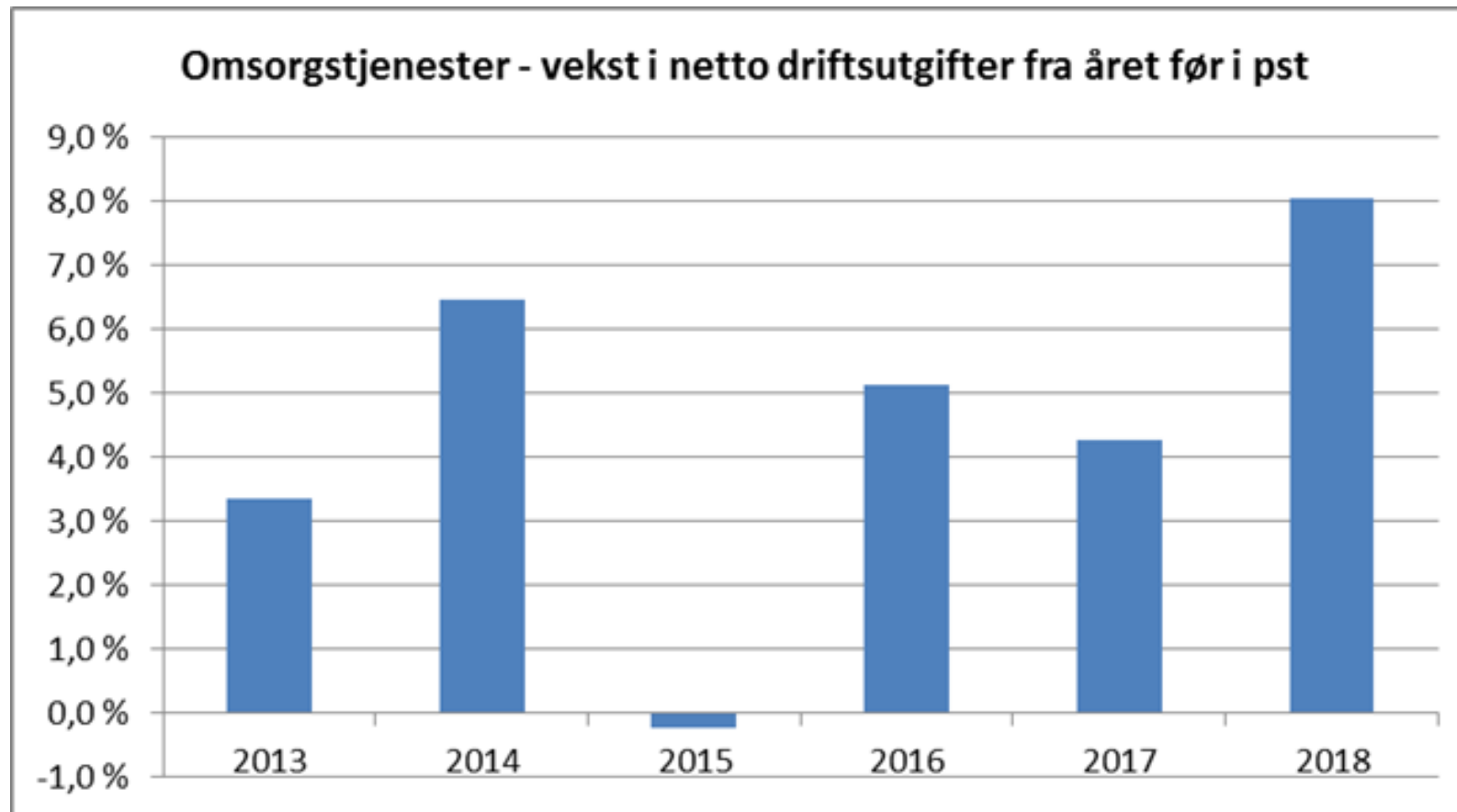
	Mrd kr
Frie inntekter fylkeskommuner	-0,2- 0,1
Demografi videreført tjenestenivå fra 2019	- 0,4
Pensjonskostnader utover lønnsvekst	-0,05
Sum utgifter	- 0,45
Teoretisk handlingsrom – vanskelig å hente ut effekten på videregående skole	0,2 – 0,5?
Omstillingskostnader, regionreformen, Sams	??

Alle fylkeskommunene, unntatt Oslo, har en nedgang i antall 16-18 åringer i 2020

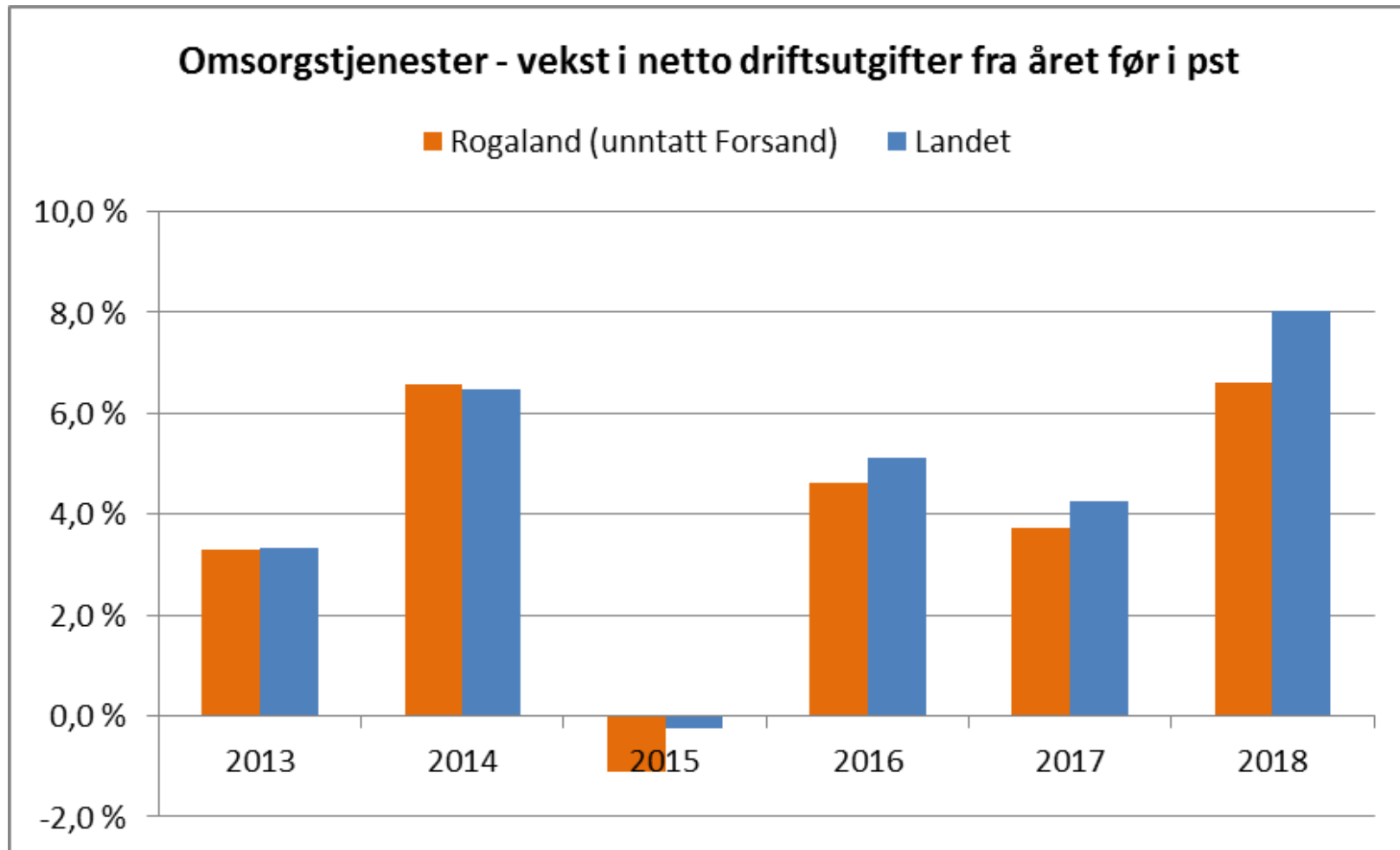
For flertallet av fylkeskommunene er hele eller store deler av nedgangen hentet inn igjen i løpet av 2021/2022

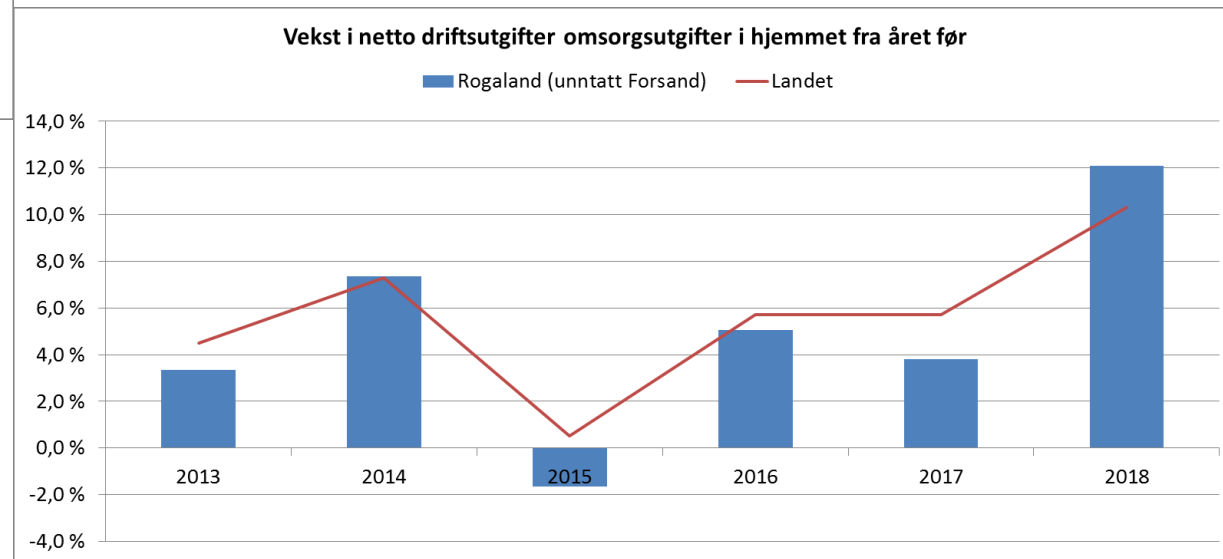
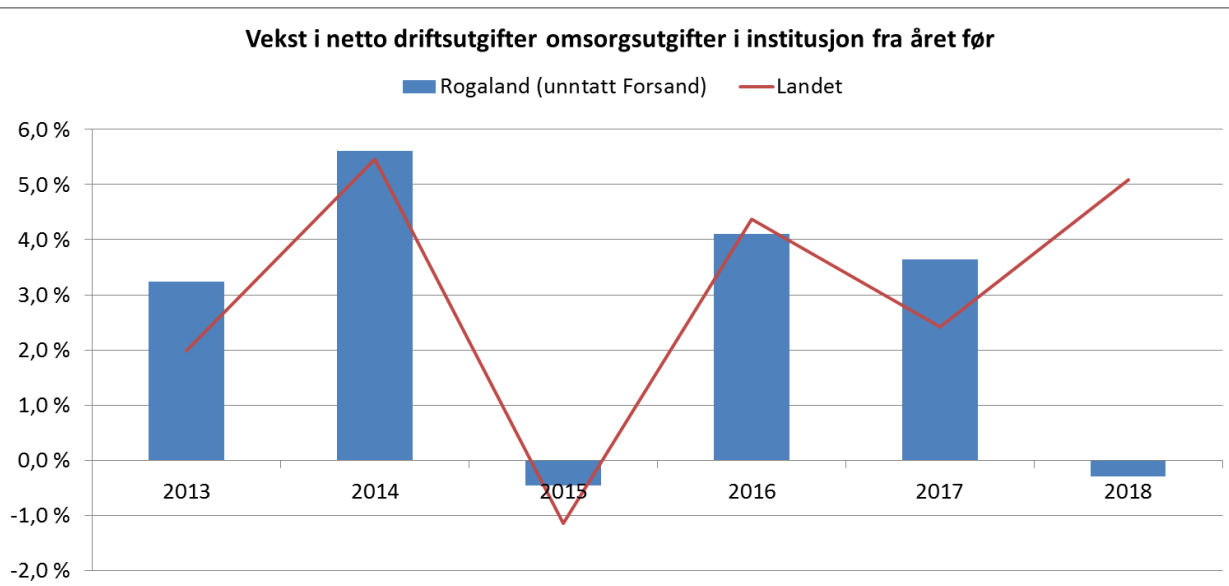
Netto utgiftene til helse- og omsorgstjenester økte med rundt 8,0 prosent fra 2017 til 2018.
Klart sterkere enn året før.

Også betydelig vekst i omsorgsutgiftene i kommunene i Rogaland, men noe lavere enn i landet

For omsorgstjenester i institusjon var det en nedgang i utgiftene i 2018, mens omsorgstjenester i hjemmet økte sterkere enn landet

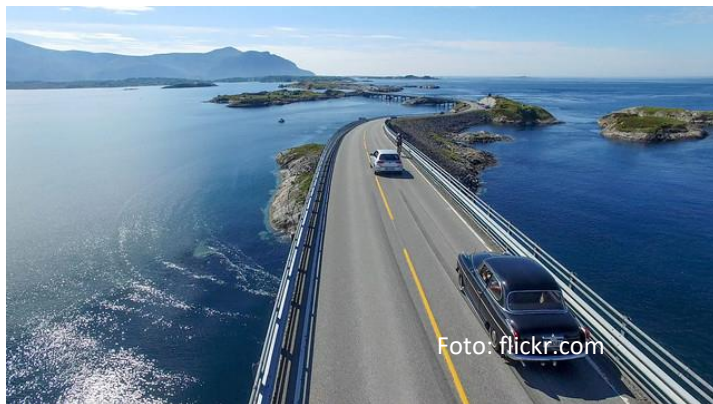

Kommunesektoren effektiviserer

- Budsjettundersøkelsene til KS viser at kommunene årlig setter i gang betydelige effektiviserings- og sparetiltak
- Statlige detaljerte normer/krav blant annet bemanningsnormer begrenser samtidig potensielle effektiviseringstiltak
- Insentiver virker:
 - Kommunesektoren må fortsatt få beholde gevinstene av effektiviseringstiltak

Regionreformen gir mange nye oppgaver for fylkeskommunene

fylkesvegadministrasjon

fiskerihavner

Kjøp FOT-ruter

karriereveiledning

Fylkeskommunene vil ta fullt ansvar for fylkesveiene – økonomien avgjør

- Regjeringen vil kun overføre midler for ansatte som går over til fylkeskommunene der Statens vegvesen dekker lønnskostnader i dag
 - Stor utfordring dersom ikke alle 1850 årsverkene velger å ta imot tilbudet om jobb i fylkeskommunene fra 1.1.2020
- Forslaget bryter med et vesentlig prinsipp for overføring av mellom stat og kommunesektor:
 - midler følger oppgavene, ikke personene

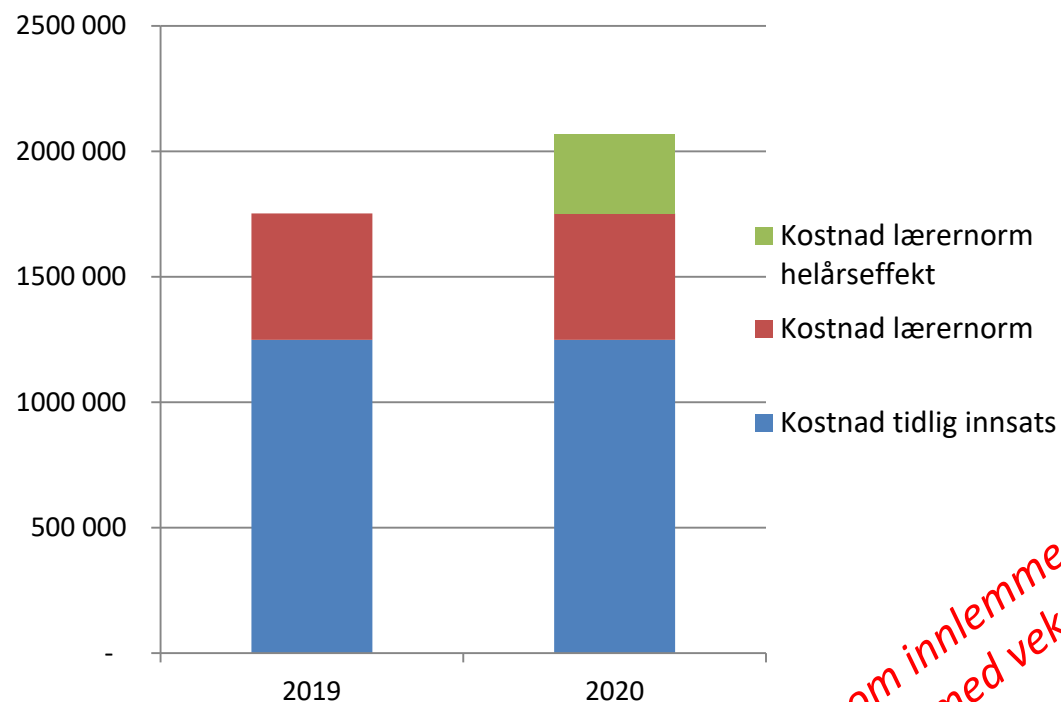
SAMS: Overgangskostnader blant annet til IKT - en utfordring

➤ Foreløpige anslag i styringsdokument fra Sams-IKT mars 2019

- Engangskostnader for hver enkelt fylkeskommune
 - Anskaffelser av lisenser for hver enkelt FK 20 mill. kroner
 - Tilgang til nasjonale systemer. Systemeier må opprette tilgang for brukere i FK: 300 000 kroner
 - Teknisk plattform – installasjon og klargjøring av nødvendig programvare tilknyttet veiforvaltning: 3 mill. kroner
- Årlige kostnader til hver fylkeskommune
 - Lisenskostnader for programvare til veiadm.: 5 mill. kr
 - Årlig kostnad for tilgang til nasjonale systemer: 30 000 kroner
- Neste fase (etter 2019) SAMS –IKT Nasjonalt prosjekt
 - Fylkeskommunene må ta sin andel av kostnader knyttet til etableringen av en felles fylkeskommunal løsning, anslått til totalt 200 mill. kroner.

Lærernorm og tidlig innsats - Fra øremerket tilskudd til rammefinansiering

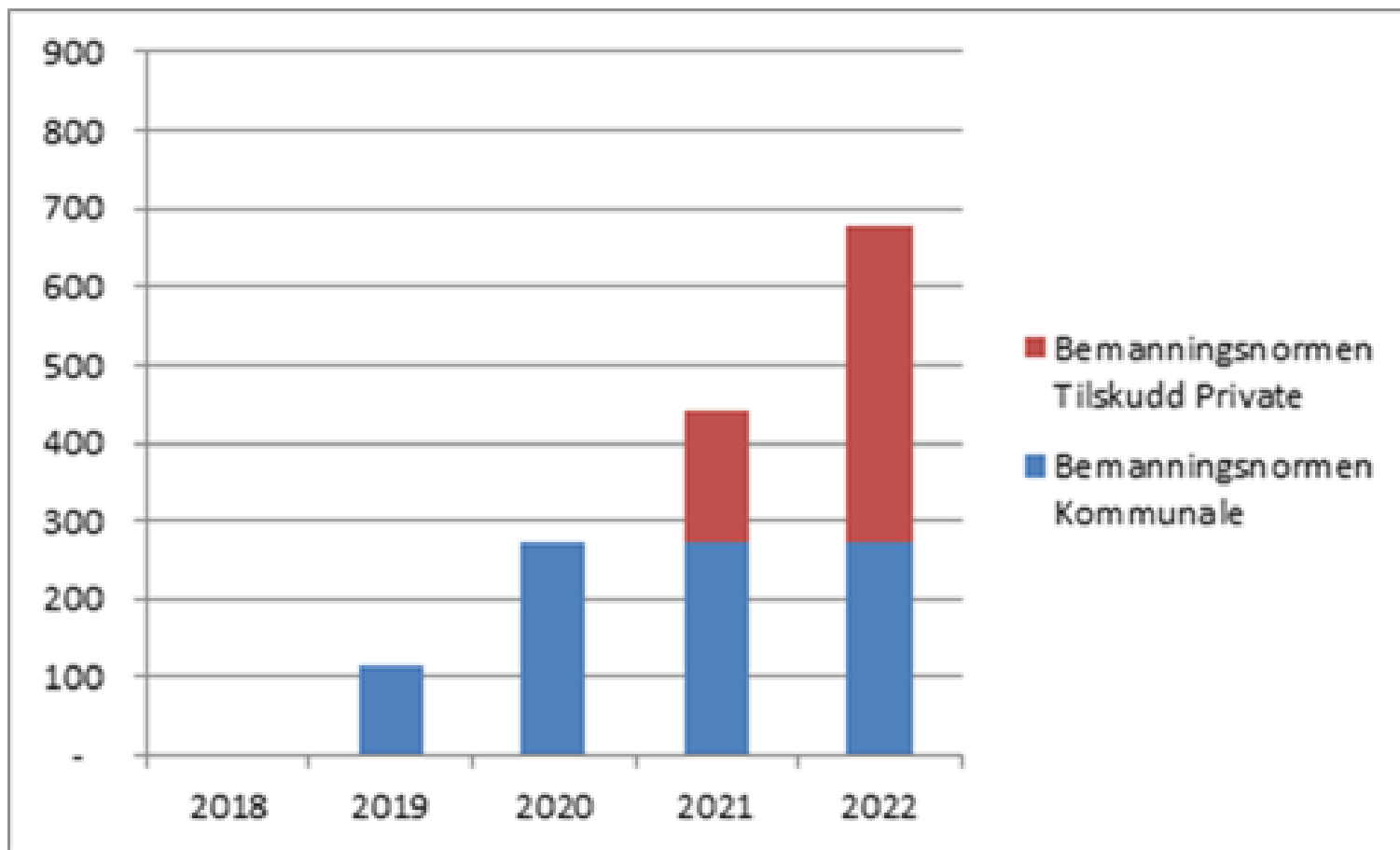
- Kom.prop:
 - Samlet nivå på finansieringen videreføres fra 2019

«Midlene som innlemmes i rammetilskuddet må ses i sammenheng med veksten i de frie inntektene.»

- KS forventninger til statsbudsjettet:
 - Fullfinansiering helårseffekt av normene
 - Videreføring av midler til tidlig innsats
 - Ingen kommuner skal tape på innføringen.
- = **Behov for økning i bevilgning på 300 millioner kroner**

Barnehagenormer mangler også finansiering

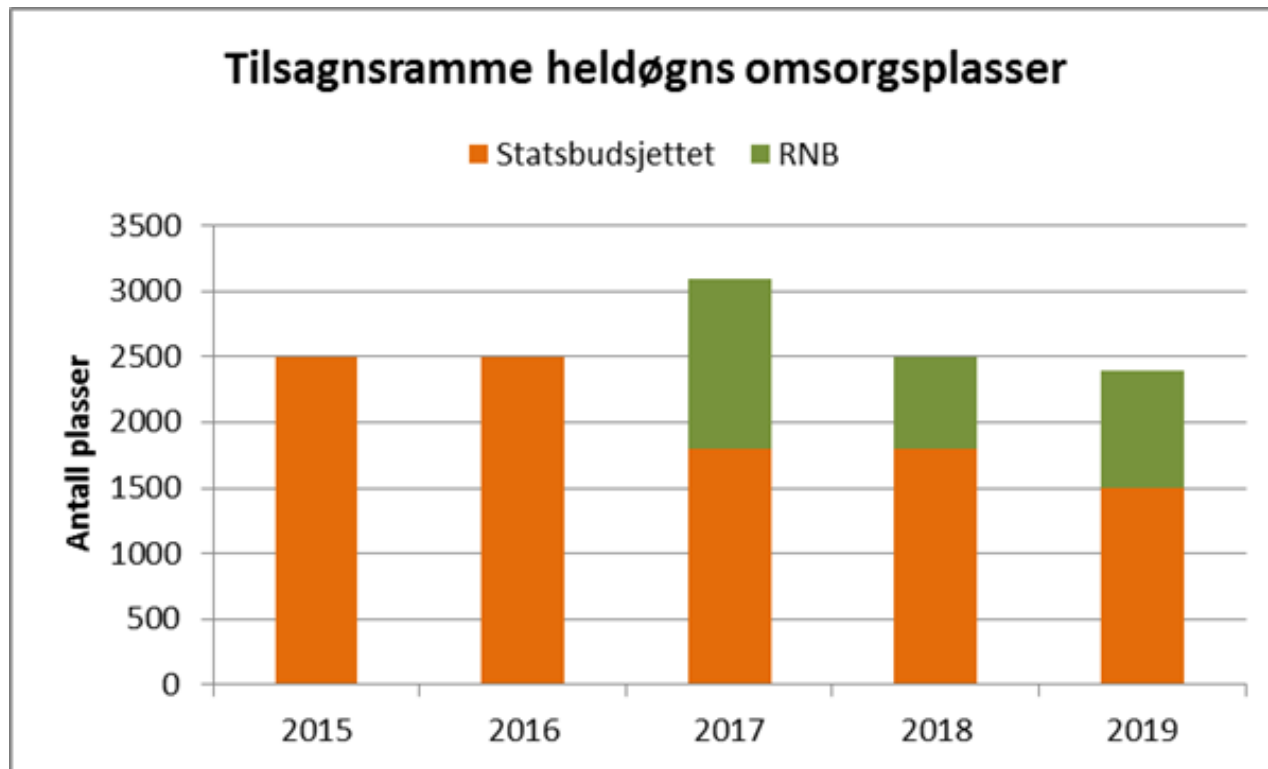

Manglende driftsmidler forsinker omstilling

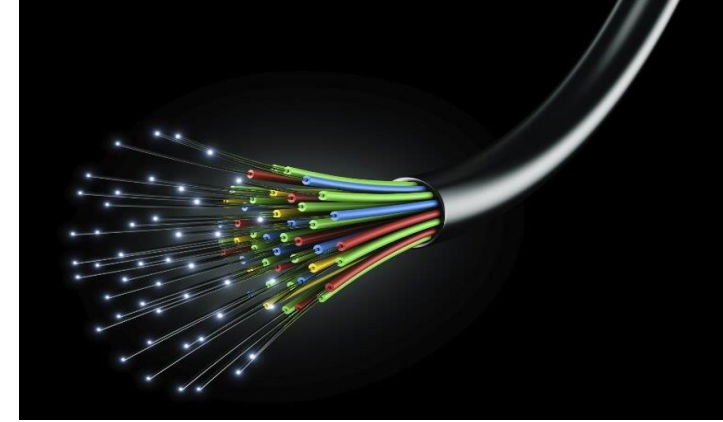
- El-fergene et av de beste eksemplene på grønt skifte. Fylkeskommunenes satsing avgjørende
- Fylkeskommunene som bidrar får sterkt økte driftsutgifter, som går utover andre satsinger
- Skal regjeringens mål om fossilfri kollektivtrafikk i 2025 nås, må driftsfinansiering sikres
- Ny KS-rapport dokumenterer økte driftskostnader på 200 mill. i 2019 og 480 mill. i 2020

Mer forutsigbarhet og større fleksibilitet i investeringstilskuddet

Øker bredbåndssatsingen i 2019 med 50 mill

- For digitaliseringen av Norge, kreves det dekning, kapasitet og robusthet i eKom-infrastrukturen
- Et likeverdig tilbud til innbyggere og næringsliv vil kreve store investeringer også i årene fremover.
- KS er utålmodig på vegne av områder som trenger støtte til å få dette på plass.

Bruk av nasjonale eHelse-løsninger er ikke en del av dagens sørge-for-ansvar.

- KS applauderer beslutning og friske midler til forprosjektet EIEJ: Helhetlig samhandling og felles kommunal journal.
- Et sørge-for-ansvar for bruk av nasjonale ehelse-tjenester må lovreguleres og finansieres.
- Utvidet samfinansiering kan tidligst starte i 2021
- Gevinster for innbygger kan sjelden realiseres i kommunale budsjetter.

Innlemming av tilskudd (nær kr. 4 mrd. totalt)

Fylkeskommunene

	Mill.kr
Lærlingtilskudd	62,9
Karriereveiledning	34,5
<i>Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn og Regionale tiltak for utvikling av næring og kompetanse</i>	97
Skredsikring av fylkesveier	776,9
Gang- og sykkelveier	78,5

Kommunene

	Mill.kr
Psykologer i helse- og omsorgstjenestene	205
Dagaktivitetstilbud for hjemmeboende	348
Lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak	6,1
Tidlig innsats 1.-10. trinn (tabell c i 2020, ny grs.nøkkel 2021)	1752
Etablering og tilpasning av bolig	481
Veterinærvakt	129,8
Forvaltning av landbrukspolitiske tilskudd	13 årsverk

Oppsummering

- Behov for å øke samlet ramme for inntektsvekst for fylkeskommunene
- En inntektsvekst for kommunene i øvre del av anslått ramme vil kunne ta rimelig høyde for det underliggende presset på helse- og omsorgstjenestene. Nye føringer på bruken av frie inntekter bør unngås.

